

Stadszaken

Jeugd, Onderwijs en Sport

**Subsidie- en kwaliteitskader
Voor- en Vroegschoolse Educatie
in Haarlem**

2019

Inhoud

Toelichting op het subsidie- en kwaliteitskader.....	4
1 De Haarlemse basis VVE.....	6
2 Doelgroep	9
3 Gekwalificeerde beroepskrachten	10
4 Kwaliteit van de uitvoering, begeleiding en zorg	12
5 Betrokken ouders	14
6 Doorgaande lijn, samenwerking en overdracht.....	16
7 Toeleiding en bereik	19
8 Aanvraag, verantwoording en voortgang	20
9 Bijlage 1: Factsheet taalniveau 3F.....	22

Toelichting op het subsidie- en kwaliteitskader

In 2012 hebben de VVE-partners streefdoelen in het kader van het versterken van de kwaliteit van VVE vastgelegd in bestuursafspraken. Deze afspraken zijn het begin geweest van een brede kwaliteitsimpuls. In dit subsidie- en kwaliteitskader VVE zijn alle gemaakte afspraken, ontwikkelde praktijken en beleid op het gebied van VVE gebundeld. Deze worden vervolgens nader uitgewerkt in de VVE uitvoeringsregeling.

Overgangperiode naar een nieuw subsidiekader

De bestuursafspraken liepen tot 1 januari 2016. De specifieke uitkering voor het onderwijsachterstandenbeleid (OAB) wordt vanaf 1 januari 2019 op basis van andere indicatoren vastgesteld, waarbij een groot deel van het niveau van OAB-Middelen van het Rijk gehandhaafd blijven. Dit biedt de gelegenheid verder te werken aan de ambities en zorg te dragen voor een goede borging van het stevige fundament dat al is gelegd. In 2019 zal geformuleerd worden waar de focus vanaf 2020 gelegd gaat worden. Dit moet resulteren in een nieuw subsidie- en kwaliteitskader, met bijpassende uitvoeringsregeling.

Wijzigingen ten opzichte van vorige kader

Ten opzichte van 2018 is het subsidie- en kwaliteitskader 2019 grotendeel ongewijzigd. De belangrijkste aanpassingen vloeien voort uit de in werking getreden Wet Harmonisatie kinderopvang en peuterspeelzaalwerk en het gewijzigde Besluit basisvoorwaarden kwaliteit voorschoolse educatie. Verder zijn de volgende wijzigingen doorgevoerd:

- Verlagen drempel VVE van 40% naar 25% (1.5)
- Aandacht voor ambassadeurschap/hostmanship
- Alleen door de branche erkende opleidingen mogen (bij)scholing geven

Hoe is het subsidie- en kwaliteitskader opgebouwd?

Het subsidie- en kwaliteitskader bestaat uit negen hoofdstukken. Het eerste hoofdstuk 'De Haarlemse basis VVE' beschrijft de basiskenmerken waar het Haarlemse VVE-aanbod minimaal aan moet voldoen.

Maar de ambities van de Haarlemse VVE-partners strekken verder. Het subsidie- en kwaliteitskader is daarom breed opgezet en besteedt expliciet aandacht aan de volgende onderwerpen:

- de doelgroep van VVE (H2);
- de kwalificatie van personeel (H3);
- de kwaliteit van de educatie (H4);
- ouderbetrokkenheid (H5);
- doorgaande leerlijn, samenwerking en overdracht (H6);
- de toeleiding en het bereik (H7).

Tot slot wordt in hoofdstuk 8 ingegaan op de wijze waarop voor- en vroegschoolse VVE-voorzieningen subsidies kunnen aanvragen en de besteding van de ontvangen middelen verantwoorden en hun VVE-beleid evalueren.

De indeling van deze hoofdstukken is steeds dezelfde: na een beschrijving van de Haarlemse visie, uitgangspunten en afspraken op een onderwerp volgt een opsomming van de subsidiedoelen. Bij elk subsidiedoel staat aangegeven op welke type instelling (voorschoolse voorziening en/of vroegschool) het van toepassing is.

1 De Haarlemse basis VVE

Onder de Haarlemse basis verstaan we de basiskenmerken van het Haarlemse VVE-aanbod. Deze vloeien in de eerste plaats voort uit de wet Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie (wet OKE) die gemeenten verantwoordelijk stelt voor voldoende en een kwalitatief hoogwaardig aanbod van voorschoolse educatie voor kinderen met een risico op een (taal)achterstand. Daarnaast moet voorschoolse educatie financieel toegankelijk zijn voor doelgroepkinderen.

Alle kinderopvang- en peuterspeelzaallocaties moeten voldoen aan:

- de Wet Kinderopvang
- de landelijk vastgestelde kwaliteitseisen uit het Besluit kwaliteit kinderopvang en peuterspeelzaalwerk. Dit is een uitwerking van de wet Innovatie en kwaliteit kinderopvang en de afspraken over de aanpassing van de kwaliteitseisen uit het akkoord Innovatie en Kwaliteit Kinderopvang (IKK).

Daarnaast gelden voor voorschoolse VVE-locaties:

- de specifieke eisen uit het in 2017 gewijzigde Besluit basisvoorwaarden kwaliteit voorschoolse educatie

Daarbovenop gelden voor voorschoolse voorzieningen en VVE-basisscholen nog stedelijke afspraken.

In 2014 is het *Convenant Resultaatafspraken VVE* gesloten. In 2017 is gekozen voor een stedelijk streefdoel voor het basisonderwijs:

'De convenantpartners spreken af dat zij met VVE de achterstanden van kinderen met een (vermeende) taalachterstand daadwerkelijk willen verminderen. Zij beschouwen dit als een maatschappelijke opdracht. De VVE-basisscholen stellen vast of de achterstand van doelgroepkinderen die VE hebben ontvangen tussen begin groep 1 en eind groep 2 is verminderd.'

Daarnaast zijn streefdoelen per school geformuleerd (door de scholen zelf).

Bij de resultaatafspraken zijn ook procesafspraken afgesproken. Deze maken deel uit van dit kader. De procesafspraken geven zicht op de voorwaarden om tot goede VVE-opbrengsten te komen. Deze afspraken betreffen zowel de voorschoolse voorzieningen als de VVE-scholen.

Monitoring van het stedelijk streefdoel en de procesafspraken vindt plaats via een (jaarlijkse) VVE-monitor.

Subsidiedoelen met betrekking tot de Haarlemse basis VVE:

voorschools

1.1 Algemene eisen

De Haarlemse kinderopvang- en peuterspeelzaallocaties voldoen aan

- de Wet Kinderopvang

Zie: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0017017/2018-07-28>

1.2 Specifieke kwaliteitseisen voorschoolse VVE-voorzieningen

De Haarlemse voorschoolse educatiegroepen voldoen aan de eisen die zijn vastgelegd in het Besluit basisvoorwaarden kwaliteit voorschoolse educatie:

- Voorschoolse educatie wordt tenminste vier dagdelen van tenminste 2,5 uur of tien uur per week aangeboden. *In de gemeente Haarlem wordt voor kinderen vanaf 2 jaar uitgegaan van een aanbod van*

voorschools

---

minimaal 3 dagdelen van 3,5 uur voor peuterspeelzalen en een aanbod van minimaal 4 dagdelen door de kinderopvang.

- Beroepskrachten voorschoolse educatie beschikken over een voor de werkzaamheden passende beroepskwalificatie. Per 1 augustus 2019 worden deze eisen aangescherpt. Zie daarvoor hoofdstuk 3.
- Beroepskrachten voorschoolse educatie beheersen aantoonbaar tenminste niveau 3F op de onderdelen Mondelinge Taalvaardigheid en Lezen.
- De houder stelt jaarlijks een opleidingsplan op waarin staat beschreven hoe de kennis en vaardigheden van de beroepskrachten worden onderhouden.
- Per 1 juli 2019 besteedt de houder in het pedagogisch beleidsplan aandacht aan voorschoolse educatie (op de in het besluit genoemde punten).
- De houder evalueert het gedeelte voorschoolse educatie van het pedagogisch beleidsplan jaarlijks en stelt deze bij indien nodig. De eerste evaluatie moet plaatsvinden voor 1 juli 2019.
- Er wordt een programma gebruikt waarin op gestructureerde en samenhangende wijze de ontwikkeling wordt gestimuleerd op het gebied van taal, rekenen, motoriek en de sociaal-emotionele ontwikkeling.
- Voorschoolse educatie vindt plaats in een kindercentrum of peuterspeelzaal.

1.3 Aanvullende Haarlemse eisen

- Beroepskrachten VVE zijn geschoold in een gecertificeerde VVE-methode.
- Er wordt gewerkt met een VVE-programma dat is opgenomen in de Databank Effectieve Jeugdinterventies.
- Er wordt gewerkt met een instrument/kindvolgsysteem waarmee de brede ontwikkeling gevolgd kan worden. Dit volgsysteem voldoet aan de eisen die hieraan worden gesteld door de Inspectie van het Onderwijs.
- De houder/bestuurder heeft beschreven op welke wijze ouders ondersteund worden om thuis ontwikkelingsstimulerende activiteiten te ondernemen met hun kind. Zij richt zich daarbij op de gezamenlijke doelen uit het Stedelijk beleidsplan ouderbetrokkenheid (zie hoofdstuk 5).
- De houder/bestuurder maakt per beleidsperiode van 4 jaar een analyse van de ouderpopulatie.
- De houder/bestuurder houdt zich aan de stedelijke afspraken die zijn gemaakt met betrekking tot de doorgaande lijn, samenwerking en overdracht (zie hoofdstuk 6).
- De houder/bestuurder levert de voor de VVE-monitor benodigde gegevens aan.
- De aanvraag, voortgang en verantwoording van subsidie voor VVE-activiteiten vindt plaats volgens de daaraan in hoofdstuk 8 gestelde eisen.
- Elke locatie is geregistreerd in het Landelijk Register Kinderopvang en Peuterspeelzalen.
- Elke VVE-locatie staat als VVE-locatie geregistreerd in het Landelijk Register Kinderopvang en Peuterspeelzalen.
- Beroepskrachten voorschoolse educatie beheersen aantoonbaar tenminste niveau 2F op het onderdeel Schrijven.

voor- en
vroegschools

voorschools

---

vroegschools

- De houder houdt zich aan de stedelijke afspraken die zijn gemaakt met betrekking tot toeleiding en bereik (zie hoofdstuk 7).
- Onderwijsassistenten beheersen aantoonbaar tenminste niveau 3F op het onderdeel Mondelinge taalvaardigheid en Lezen en tenminste niveau 2F op het onderdeel Schrijven.
- VVE-basisscholen hebben een inspanningsverplichting om tenminste 10 uur per week dubbele personeelsbezetting in te zetten op de groepen 1 en 2.

1.5 Eisen met betrekking tot VVE-locatie

Ten aanzien van VVE-locaties worden de volgende eisen gesteld:

voor- en
vroegschools

- Er wordt voldaan aan alle in dit subsidie- en kwaliteitskader gestelde eisen.
- Op het moment van aanvragen van het predicaat 'VVE-locatie' is op de locatie minimaal 25% doelgroepkinderen op basis van de gemeentelijk definitie (zie H2 voor de doelgroepdefinitie) aantoonbaar aanwezig.
- Voor basisscholen geldt dat bovenstaande eis van minimaal 25% doelgroepkinderen van toepassing is op kinderen in groep 1 en 2.
- Voor kinderopvanglocaties geldt dat bovenstaande eis van minimaal 25% doelgroepkinderen van toepassing is op kinderen in de leeftijd van 2 tot 4 jaar.

1.6 Financiële toegankelijkheid

voorschools

Om het VVE-aanbod financieel toegankelijk te maken voor doelgroepkinderen zijn de volgende afspraken gemaakt:

- De gemeente subsidieert een maximaal uurtarief per doelgroepkind.
    - Voor doelgroepeuters is het derde of vierde dagdeel VVE gratis.
    - Ouders met een HaarlemPas betalen geen eigen bijdrage voor de peuteropvang.
-

2 Doelgroep

De gemeente Haarlem heeft in 2009 de doelgroepdefinitie voor voorschoolse en vroegschoolse educatie vastgesteld. Met het lokale educatieveld is besloten om een **brede doelgroepdefinitie** te hanteren (breder dan de doelgroepdefinitie van het Rijk), die hetzelfde is voor zowel de voor- als vroegschoolse educatie. Naast het opleidingsniveau van ouders (een Haarlemse vertaling van de gewichtenregeling) is de taal die het kind thuis aangeboden krijgt onderdeel van de definitie, evenals door de Jeugdgezondheidszorg ingeschatte risico op een taalachterstand van het kind. Door deze brede doelgroepdefinitie krijgen meer Haarlemse kinderen de mogelijkheid van extra taal- en ontwikkelingsprogramma's te profiteren.

Begin 2017 heeft het CBS een nieuwe (samengestelde) indicator ontwikkeld die de basis zal gaan vormen voor een nieuwe gewichtenregeling. Dit kan een wijziging in de doelgroepdefinitie tot gevolg hebben.

Subsidiedoelen met betrekking tot de doelgroep van Voor- en Vroegschoolse Educatie:

voor- en
vroegschoolse

2.1 Doelgroepdefinitie¹

Op 1 september 2009 stelde het college van burgemeester en wethouder de doelgroepdefinitie vast (kenmerk 2009/112710):

Een kind wordt aangemerkt als VVE-kind indien het voldoet aan één of meer van de volgende criteria:

1. Wanneer het kind valt onder de gewichtenregeling;
  2. Wanneer het kind een laag opgeleide moeder heeft (maximaal lbo-niveau), ongeacht de opleiding van de vader;
  3. Wanneer het kind een laag opgeleide vader heeft (maximaal lbo-niveau), ongeacht de opleiding van de moeder;
  4. Wanneer het kind een moeder heeft die een andere taal dan Nederlands spreekt met het kind.
  5. Wanneer het kind een risico op taalachterstand van het Nederlands heeft;
  6. Wanneer het kind een ontwikkelachterstand heeft die een belemmering is voor de Nederlandse taalontwikkeling van het kind.
-

¹ De doelgroepdefinitie is in breed verband in 2014 tussentijds geëvalueerd en bijgesteld t.a.v. criterium 4.

3 Gekwalificeerde beroepskrachten

Voor uitvoering van VVE zijn goed opgeleide beroepskrachten onmisbaar. Naast de wettelijke eisen omtrent de kwalificatie van medewerkers hebben de Haarlemse partners in het verleden een aantal aanvullende afspraken gemaakt. Zo werd van beroepskrachten voorschoolse educatie, basisschoolleerkrachten en onderwijsassistenten verwacht dat zij in een **erkende VVE-methode zijn getraind**. Voor het voorschoolse veld was het voor invallers een vereiste om een basistraining VVE gevolgd te hebben of te zijn gestart met een VVE methode training.

Per 1 januari 2019 wijzigen de eisen voor beroepskrachten voorschoolse educatie. Vanaf die datum moeten alle beroepskrachten voorschoolse educatie, dus ook invallers, volledig voldoen aan de opleidingskwalificatie eis uit het in 2017 gewijzigde Besluit basisvoorwaarden kwaliteit voorschoolse educatie.

Zittende beroepskrachten die volgens de «oude» regels voorschoolse educatie mochten geven, worden *aangemerkt* dat nog te mogen doen. Deze beroepskrachten moeten dus (gaan) voldoen aan de nieuwe opleidingskwalificatie-eis. Het opleidingsplan moet daarin voorzien.

Het stimuleren van de taalontwikkeling is een belangrijke doelstelling van VVE. Dit vraagt om beroepskrachten die zelf over een voldoende taalniveau beschikken.

Volgens het gewijzigde Besluit basisvoorwaarden kwaliteit voorschoolse educatie moeten alle beroepskrachten voorschoolse educatie, dus ook invallers, **per 1 augustus 2017** tenminste niveau 3F op de onderdelen Mondelinge taalvaardigheid en Lezen beheersen.

In Haarlem is de ambitie geformuleerd dat alle beroepskrachten en VVE-coaches van voorschoolse locaties en daarnaast ook alle onderwijsassistenten van VVE-basisscholen voldoen aan het **taalniveau 3F** op de onderdelen Mondelinge taalvaardigheid en Lezen en taalniveau 2F op het onderdeel Schrijven.

Subsidiedoelen met betrekking tot de kwalificatie en nascholing van personeel:

3.1 a Basiseis kwalificatie

voorschools

- Voorschoolse educatie
Alle beroepskrachten voorschoolse educatie, dus ook invallers voldoen aan de eisen die gesteld zijn in het Besluit basisvoorwaarden kwaliteit voorschoolse educatie.

vroegschool

- Vroegschoolse educatie
Voor beroepskrachten werkzaam in de vroegschoolse educatie geldt dat leerkrachten en onderwijsassistenten getraind zijn in de gebruikte VVE-methode. Startende leerkrachten volgen uiterlijk in het tweede jaar voor een VVE-klas een VVE-methodetraining.

3.2 Opleidingsplan

voorschools

Scholingskosten ten aanzien van specifieke kennis en vaardigheden voor VVE zijn voor de voorschoolse organisaties opgenomen in de kostprijs voor VVE. In 2019 is het mogelijk om een specifieke subsidieaanvraag voor (bij)scholing te doen. De aanvragen worden getoetst door de gemeente. Er is aandacht voor scholing pm-ers voor ambassadeurschap/hostmanschap: vaardigheden beter een relatie te kunnen leggen met ouders. Opleidingsinstituten dienen de gevraagde branche erkenning te kunnen aantonen.

Voor scholing van leerkrachten en onderwijsassistenten in het basisonderwijs is er sprake van cofinanciering van 50% voor de training (er is geen sprake van compensatie voor verletkosten).

De houder van de peuterspeelzaal of kinderdagverblijf waar voorschoolse educatie wordt aangeboden, stelt jaarlijks een opleidingsplan op. Dit opleidingsplan geeft per locatie aan hoe specifieke kennis en vaardigheden voor de voorschoolse educatie worden onderhouden zodat beroepskrachten voorschoolse educatie aangesloten blijven op actuele eisen. Het betreft:

voor- en
vroegschoolse

- a. het werken met een door het NJI erkend VVE programma,
  - b. het stimuleren van de ontwikkeling van het jonge kind, in het bijzonder op de gebieden taal, rekenen, motoriek en sociaal-emotionele ontwikkeling,
  - c. het volgen van de ontwikkeling van peuters en het hierop afstemmen van het aanbod van VVE
  - d. het betrekken van de ouders bij het stimuleren van de ontwikkeling van kinderen, en
  - e. de aansluiting tussen voor- en vroegschoolse educatie en een zorgvuldige overgang van het kind van voor- naar vroegschoolse educatie.
- In het opleidingsplan wordt duidelijk gemaakt hoe beroepskrachten voorschoolse educatie die nog niet voldoen aan de nieuwe norm met betrekking tot opgedane kennis en vaardigheden hier wel aan gaan voldoen.

3.3 Eisen taalniveau

De beroepskrachten voorschoolse educatie en VVE-coaches van de voorschoolse locaties en de onderwijsassistenten van VVE-basischolen beschikken over een voldoende taalniveau:

- aantoonbaar minimaal 3F of B2 op de onderdelen Mondelinge taalvaardigheid en Lezen;
- minimaal 2F of B1 op het onderdeel Schrijven.

Toelichting

De wijze waarop de beheersing van taalniveau 3F op de onderdelen Mondelinge taalvaardigheid en Lezen dient te worden aangetoond, wordt nader toegelicht in de 'Factsheet taalniveau 3F voor pedagogisch medewerkers die (willen) werken in de voorschoolse educatie'. Zie bijlage 1.

---

4 Kwaliteit van de uitvoering, begeleiding en zorg²

De Haarlemse VVE-partners hebben de ambitie om de kwaliteit van de VVE-uitvoering te verhogen. Daarbij gaat het in het bijzonder om het aanbod op te laten klimmen in moeilijkheidsgraad en te **differentiëren** naar het ontwikkelingsniveau van kinderen. De begeleiding wordt zo veel mogelijk afgestemd op het individuele kind. Daarnaast stellen de beroepskrachten een **begeleidingsplan/groepsplan** op voor de hele groep en de kleine (tutorgroep). Streven is ook dat er regelmatig een **evaluatie van de geboden** zorg plaatsvindt, zodat inzichtelijk wordt of de zorg de gewenste effecten heeft opgeleverd.

Voorschoolse voorzieningen ontvangen per geplaatst VVE doelgroepkind middelen om deze ambities te verwezenlijken. **Hbo-gekwalificeerde begeleiders³ in VVE** zijn nodig om het opbrengstgericht werken op de groep verder vorm te geven en de kwaliteit op de werkvloer te verhogen.

Ook voor scholen zijn aanvullende middelen beschikbaar. Zij ontvangen financiële middelen om 4,4 uur per week **extra interne begeleiding** in te zetten om de kwaliteit van de uitvoering, betrokkenheid van ouders en de doorgaande lijn te verbeteren.

Subsidiedoelen met betrekking tot de kwaliteit van de uitvoering, begeleiding en zorg

voorschools

4.1 VVE-coach en Interne begeleiding

- De voorschoolse voorzieningen krijgen per afgenomen uur voorschoolse educatie middelen om onder andere een VVE-coach in te zetten⁴. De VVE-coach ondersteunt de beroepskrachten voorschoolse educatie bij het planmatig en gedifferentieerd werken op de groep, het stimuleren van ouderbetrokkenheid en de versterking van de doorgaande lijn naar het basisonderwijs. Voorschoolse VVE-locaties die een VVE-koppel vormen met een VVE basisschoolschool krijgen tenminste een dagdeel per week ondersteuning op locatie door de VVE-coach.

vroegschool

- De school krijgt financiële middelen om 4,4 uur extra Interne Begeleiding of VVE-coördinatie in te zetten gericht op de versterking van de kwaliteit van de uitvoering van VVE op de werkvloer, de betrokkenheid van ouders en op de versterking van de doorgaande lijn met de voorschoolse voorziening.

voor- en vroegschool

4.2 Kwaliteit uitvoering

De voorschoolse voorzieningen en VVE-basisscholen spannen zich in om het volgende te realiseren:

- Het aanbod klimt op in moeilijkheidsgraad en er wordt gedifferentieerd.
- PM'ers en leerkrachten stemmen de activiteiten af op verschillen in de ontwikkeling van individuele kinderen.
- De begeleiding van de groep wordt bepaald voor: de hele groep, de kleine (tutor)groep en het individuele kind.
- Geboden extra zorg wordt op regelmatige basis geëvalueerd, zodat inzichtelijk wordt of deze de gewenste effecten heeft gehad.

---

² Diverse voorschoolse voorzieningen gebruiken niet de term 'zorg' maar de termen 'extra hulp' of 'begeleiding'.

³ Het gaat hier om personen die een relevante, op het kind gerichte hbo-opleiding hebben afgerond met een bijbehorend hbo-diploma. Dit kan een bachelor-diploma zijn (vierjarige hbo-opleiding) maar ook een associate degree (tweejarige opleiding). Ook kan middels een EVC procedure aangetoond worden dat iemand aan de deze kwalificatienorm voldoet.

⁴ De VVE coach is HBO geschoold, zie voetnoot 4. Indien een voor 1-8-2017 aangestelde coach (nog) niet in het bezit is van een dergelijk diploma, moet deze coach met een opleidingstraject of EVC procedure gestart zijn en dit uiterlijk 1-1-2019 met voldoende resultaat hebben afgerond.

---

voor-en
vroegschools

4.3 Kindvolgsteem om de brede ontwikkeling in kaart te brengen

Alle VVE-voorschoolse voorzieningen en basisscholen hebben een instrument/kindvolgsysteem waarmee ze de brede ontwikkeling van peuters/kleuters kunnen volgen. Dit kindvolgsysteem voldoet aan de eisen die hieraan worden gesteld door de Inspectie van het Onderwijs. Alleen kosten voortvloeiend uit de borging van de volgsystemen van KIJK! en Cito komen in aanmerking voor subsidie.

vroegschools

4.4 Administratie van doelgroepkinderen

- Bekend is hoeveel VVE-kinderen deelnemen aan VVE in de vroegschoolse periode. Dit betreft in eerste instantie de kleuters die overgedragen worden door een VVE-peuterspeelzaal en kleuters met een leerlinggewicht.
  - De scholen hebben hun administratiesystemen zodanig op orde dat er toetsresultaten/ontwikkelingsgegevens van gewichtenkinderen te verkrijgen zijn.
-

5 Betrokken ouders

Betrokkenheid van ouders vergroot de effectiviteit van VVE, vooral als ouders thuis met hun kinderen ontwikkelingsgerichte activiteiten doen. Dat maakt ouders een onmisbare schakel in de relatie tussen peuterspeelzaal/kinderdagverblijf, school en kind. Ouders en peuterspeelzaal/kinderdagverblijf/school hebben elkaar nodig: als partners in de opvoeding en ontwikkeling, als klankbord, in de medezeggenschap op school, als vrijwilliger of ‘gewoon’ als gesprekspartner.

De Haarlemse VVE-partners hebben een gezamenlijke visie op de betrokkenheid van ouders binnen de Voor- en Vroegschoolse Educatie opgesteld en uitgewerkt in het **Stedelijk beleidsplan ouderbetrokkenheid**.

“VVE-organisatie(s) en ouders werken samen, nemen samen de verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling van kinderen en ondersteunen en versterken elkaar daarbij. In de driehoek ouder-kind-organisatie heeft ieder weliswaar zijn eigen verantwoordelijkheid maar is er een gemeenschappelijk doel: de optimale ontwikkeling van kinderen.”

De gemeente verwacht van voorschoolse voorzieningen en VVE-basisscholen dat zij zich bij de vormgeving van hun ouderbeleid richten op de **gezamenlijke doelen** uit het stedelijk beleidsplan. De doelen zijn samengevat onder 5.2. De VVE-partners hebben voor het ouderbeleid op hun eigen locaties ruimte voor **inhoudelijke inbreng**, gebaseerd op de eigen ouderpopulatie, organisatiebeleid en de daarbij horende specifieke behoeftes. Zij leggen het ouderbeleid op de locatie schriftelijk vast.

Subsidiedoelen met betrekking tot ouderbetrokkenheid:

voor- en
vroegschoolse

5.1 Vastleggen ouderbeleid

Alle VVE-voorzieningen en VVE-scholen beschrijven op voorhand op welke wijze ouders ondersteund worden om thuis ontwikkelingsstimulerende activiteiten te ondernemen met hun kind.

voor- en
vroegschoolse

5.2 Doelen stedelijk beleidsplan

De gemeente verwacht van voorschoolse voorzieningen en VVE-basisscholen dat zij zich bij de vormgeving van hun ouderbeleid richten op de gezamenlijke doelen uit het stedelijk beleidsplan. Dit zijn:

1. Er is sprake van educatief partnerschap tussen de ouders en de VVE-organisatie.
2. Ouders zijn actief betrokken bij het opzetten van het ouderbeleid. Een belangrijke insteek daarbij is de dialoog met ouders over wederzijdse verwachtingen. Er is een gedifferentieerd activiteiten aanbod dat goed aansluit bij de mogelijkheden en wensen van de ouders.
3. Elke VVE-locatie heeft een aanbod aan ouderactiviteiten gericht op de brede ontwikkeling van kinderen en het op structurele en effectieve wijze stimuleren van ouders om te participeren in ouderactiviteiten op de VVE-locaties. Daarnaast is er aandacht voor het thuis stimuleren van de (taal)ontwikkeling en het vergroten van de interactievaardigheden van de ouders. Deze activiteiten vinden waar mogelijk plaats in samenwerking met de koppelpartner, het Centrum voor Jeugd en Gezin en/of in breder wijkverband.
4. Het ouderbeleid is schriftelijk vastgelegd. De in het stedelijk beleidsplan Ouderbetrokkenheid geformuleerde visie en doelen zijn daarin herkenbaar terug te vinden.
5. Het ouderbeleid is gebaseerd op een analyse van de samenstelling van de eigen ouderpopulatie en past bij de behoeftes en mogelijkheden van ouders op de betreffende locatie.

---

6. Ouders en VVE-voorziening zijn wederzijds en aantoonbaar goed geïnformeerd over de ontwikkeling van hun kind.

7. De informatievoorziening (vooraf) van de betrokken voor- en vroegschoolse organisaties in koppelverband komt overeen/is op elkaar afgestemd.

8. Bij zorgen over de opvoeding, ontwikkeling of het gedrag van een kind (in de voorschoolse periode) worden ouders direct geïnformeerd en wordt na overleg met en toestemming van ouders een plan van aanpak gemaakt door voorschoolse voorziening (o.b.v. de Wijzer Samenwerken). Indien nodig/wenselijk wordt dit plan van aanpak samen met Jeugdgezondheidszorg (JGZ) Kennemerland opgesteld.

5.3 Analyse ouderpopulatie

voor- en
vroegschoolse Organisaties maken per beleidsperiode van 4 jaar een analyse, mits demografische ontwikkelingen aanleiding geven tot tussentijdse herziening.

5.4 Ambassadeursschap/hostmanship

voor -en
vroegschoolse In Haarlem wordt vanaf 2019 ingezet op ambassadeursschap/hostmanship. Dit komt het versterken van de ouderbetrokkenheid/educatief partnerschap ten goede. De activiteiten zijn gericht op:

- het versterken van ambassadeursschap bij professionals en ouders;
  - het creëren van gastvrije organisaties vanuit de hostmanship gedachte: doen wat de ouder nodig heeft om zich welkom te voelen en zich bewust zijn van en werken aan wat daarvoor nodig (bv. inzicht in culturele achtergrond en de verschillen daarin).
-

6 Doorgaande lijn, samenwerking en overdracht

Om de **doorgaande lijn in de brede ontwikkeling** van kinderen tussen de 2 en 6 jaar te waarborgen, maken voorschoolse voorzieningen ten minste een aantal **samenwerkingsafspraken** (6.1) met basisscholen waar leerlingen naar uitstromen. In overleg met de gemeente wordt voor zelfstandige voorschoolse voorzieningen (PSZ/KDV), van wie de doelgroepkinderen naar meerdere basisscholen uitstromen, vooraf vastgelegd in welke mate aan de samenwerkingsafspraken uitvoering gegeven moet worden.

Een meer verdergaande samenwerking is de samenwerking tussen voorschoolse locaties en VVE-basisscholen: we spreken dan van een **VVE-koppel**. Een school kan met meerdere voorschoolse voorzieningen een koppel vormen. Koppels maken afspraken over de doorgaande leerlijn met betrekking tot begeleiding en zorg, de wijze waarop ouders worden betrokken bij VVE en de overdracht van leerlingen. VVE koppels kunnen gebruik maken van de **Kwaliteitskaart doorgaande lijn Haarlem** om jaarlijks hun samenwerkingsafspraken te evalueren.

Koppels werken in principe met **dezelfde erkende VVE-methode**. Voor koppels die niet met (meer) dezelfde methode werken geldt dat zij vastleggen op welke wijze zij hun aanbod en aanpak op elkaar afstemmen, zodanig dat de Inspectie van het Onderwijs dit als voldoende beoordeelt.

De gemeente zet in op een **goede overdracht** van leerlingen van de voorschoolse voorziening naar de basisscholen. Bij de overgang van een kind naar het basisonderwijs wordt de school geïnformeerd over zijn/haar **taal- en rekenvaardigheid**, de **sociaal-emotionele ontwikkeling** en de **motorische ontwikkeling**. Hiervoor wordt de informatie uit het kindvolgsysteem gebruikt. Aanvullend wordt middels een stedelijk overdrachtsformulier (*De kleine Eigen Wijzer*) overgedragen welke **specifieke aanpak** een kind heeft gehad en wat het resultaat van die aanpak was.

Alle afspraken rondom de overdracht zijn opgenomen in het **Protocol Overdracht van peuter naar kleuter – Haarlem**.

Ook werken de VVE-coach en de IB-ers van de basisscholen samen. Zij overleggen over zorgpeuters, de inhoud en wijze van overdracht en de terugkoppeling van recent overgedragen zorgpeuters. Voor al deze vormen van informatie-uitwisseling (zowel schriftelijk en mondeling) geldt dat de ouders toestemming moeten hebben gegeven.

Subsidiedoelen met betrekking tot de doorgaande lijn, samenwerking en overdracht:

voor- en
vroegschoolse

6.1 Samenwerkingsafspraken

Om de doorgaande lijn met het basisonderwijs te bevorderen, maken voorschoolse voorzieningen minimaal de volgende samenwerkingsafspraken:

- Er is zichtbaar sprake van overleg en afstemming tussen de VVE voorschoolse voorziening en de basisschool met betrekking tot aanbod en aanpak.
- Alle VVE-doelgroepkinderen worden warm overgedragen aan de school.
- Per jaar wordt tenminste één bijeenkomst georganiseerd op coördinatie-niveau, met als doel de samenwerkingsafspraken te evalueren. Deze samenwerkingsafspraken hebben tenminste betrekking op de doorgaande leerlijn (begeleiding en zorg) en de (warme) overdracht.
- De locatiemanager van de voorschoolse voorziening is verantwoordelijk voor de planning en de uitvoering van deze bijeenkomst.

voor- en
vroegschools

6.2 Koppels

Een meer intensieve vorm van samenwerking is de samenwerking in VVE-koppels:

- VVE koppels hebben gezamenlijk beschreven hoe een vloeiende doorgaande leerlijn van de voorschoolse voorzieningen naar het po mogelijk wordt gemaakt.
- De directie van de school en het management van de voorschoolse voorziening zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de organisatie van:
  - a) Ten minste één proces bijeenkomst per koppel per jaar op coördinatie niveau. Deze bijeenkomst is gebaseerd op de inhoud van de samenwerkingsafspraken en heeft derhalve betrekking op de doorgaande leerlijn in begeleiding en zorg, de wijze waarop ouders betrokken worden bij VVE en de (warme) overdracht. Het plannen en uitvoeren van deze bijeenkomst is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de schooldirectie en het management van de voorschoolse voorziening.
  - b) Tenminste één gemeenschappelijke inhoudelijke bijeenkomst per koppel per jaar op uitvoerend niveau, met de bedoeling om aanbod en aanpak op elkaar af te stemmen en de kennis met betrekking tot de uitvoering van de methode up to date te houden. Het is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de directie van de school en het management van de voorschoolse voorziening om deze bijeenkomst te plannen en uit te voeren.
- VVE-koppels evalueren jaarlijks hun samenwerkingsafspraken.

voor- en
vroegschools

6.3 Criteria nieuw te vormen koppels

- Bij het vormen van een VVE-koppel is de school leidend. Dat wil zeggen dat de school een VVE-basisschool is en dat er zichtbare inspanning is om samen te werken met de voorschoolse voorziening op het gebied van de doorgaande lijn in begeleiding en zorg, overdracht en ouderbetrokkenheid. De gemeente kan, bijvoorbeeld bij ontstane wachtlijsten, bepalen dat een koppel in oprichting alvast van start kan gaan mits aan alle kwaliteitseisen wordt voldaan.
- Er kan een VVE-koppel gevormd worden met een in pandige voorschoolse voorziening of met een locatie meer op afstand. Bij een locatie meer op afstand moet de voorschoolse voorziening een substantieel deel van de VVE-doelgroep kinderen aanleveren. Dit wordt door de gemeente beoordeeld bij de aanvraag.
- Een school kan met meerdere voorschoolse voorzieningen een koppel vormen.
- De schooldirectie en het management van de voorschoolse voorziening(en) besluiten in overleg met welke (erkende) VVE-methode gewerkt gaat worden.

voor- en
vroegschools

6.4 Overdracht

- Bij de overgang van een kind naar het basisonderwijs wordt de school geïnformeerd over zijn/haar taal- en rekenvaardigheid, de sociaal-emotionele ontwikkeling en de motorische ontwikkeling. Hiervoor wordt de informatie uit het kindvolgsysteem gebruikt. Aanvullend wordt middels een stedelijk overdrachtsformulier (*De kleine Eigen Wijzer*) overgedragen welke specifieke aanpak een kind heeft gehad en wat het resultaat van die aanpak was.
- Er is vastgelegd welke gegevens op welke manier overgedragen worden tussen koppels van voorschoolse VVE-voorzieningen en VVE-scholen waarin alle relevante gegevens zijn meegenomen.
- Alle VVE-doelgroepkinderen (waaronder gewichten kinderen) en alle zorgkinderen worden warm overgedragen.
- Het kindrapport uit het kindvolgsysteem en het overdrachtsformulier worden door de voorschoolse voorziening aangeleverd aan de VVE school na

---

inschrijving bij de school. De school geeft hierbij aan de voorschoolse voorziening aan dat overdracht kan plaatsvinden met dien verstande dat de daadwerkelijke overdracht pas kan plaatsvinden als het kind minimaal 3 jaar en 10 maanden is.

De school neemt vervolgens het initiatief voor de warme overdracht.

- Bij peuters waarbij verdere afstemming nodig is voor de entree van het basisonderwijs, worden scholen (indien mogelijk) minimaal een half jaar voor entree ingelicht (met het oog op Passend onderwijs).
  - De VVE-coach bespreekt met de IB-er van een VVE-school minstens ieder half jaar de ontwikkelingsgerichte behoefte van peuters, de inhoud & wijze van overdracht en de terugkoppeling hoe het gaat met recent overgedragen kleuters.
-

7 Toeleiding en bereik

De doelstelling van de gemeente Haarlem is om een 100% kwalitatief hoogwaardig en toegankelijk VVE-aanbod voor alle doelgroepkinderen te realiseren met een zo hoog mogelijk bereik. De Haarlemse doelgroep is een brede doelgroep (zie hoofdstuk 2). De JGZ is verantwoordelijk voor de VVE-indicatiestelling. Of een kind tot de doelgroep behoort wordt vlak na de geboorte bepaald of later wanneer de ontwikkeling van een kind daar aanleiding toe geeft.

De **voorlichting en toeleiding naar VVE** wordt door de JGZ gestart op het consultatiebureau wanneer het kind 11 maanden oud is. De werkwijze rondom de toeleiding staat beschreven in het VVE-toeleidingsprotocol.

Naast de JGZ (primaire toeleider) zijn er ook andere instellingen en organisaties die een toeleidende rol hebben. Instellingen die activiteiten organiseren die toeleiding tot doel hebben, kunnen hiervoor subsidie aanvragen. Voor kinderen die al op een peuterspeelzaal of kinderdagverblijf zitten en waarbij een taalachterstand wordt geconstateerd, kunnen voorschoolse voorzieningen een **indicatieverzoek** aanvragen bij de JGZ.

Om zicht te krijgen op de toeleiding en het bereik beheert de JGZ in opdracht van de gemeente de VVE-Toeleidingsmonitor.

De VVE-Toeleidingsmonitor heeft tot doel:

1. Monitoren van het VVE-toeleidingsproces teneinde een sluitend systeem te realiseren van indicatiestelling tot en met de plaatsing van een doelgroepkind op een VVE-peuterspeelzaal of VVE-kinderdagverblijf.
2. Monitoren van het (non)bereik van de doelgroepkinderen, waarbij een actueel overzicht wordt verkregen van:
  - Omvang van de VVE-doelgroep.
  - Spreiding van de VVE-doelgroep over de stadsdelen.
  - Bereik en non-bereik van de VVE-doelgroep.
  - Verdeling van het gebruik van VVE-plaatsen tussen peuterspeelzalen en kinderdagverblijven.

Subsidiedoelen toeleiding en bereik

voorschools

7.1 Indicatieverzoek

- Voorschoolse voorzieningen vragen voor niet-geïndiceerde kinderen, die reeds op een VVE-peuterspeelzaal of kinderopvang zitten en bij wie door de VVE-aanbieders een achterstand in de taalontwikkeling is gesignaleerd, een indicatieverzoek bij de JGZ aan. Zij vragen hiervoor schriftelijk toestemming aan de ouders van het kind.
- Wijkcontactpersonen kunnen ook een indicatieverzoek aanvragen wanneer zij een achterstand in de taalontwikkeling signaleren. Voorafgaand hieraan vragen zij schriftelijke toestemming aan de ouders van het kind.

voorschools

7.2 Toeleidingsactiviteiten

Voor toeleidingsactiviteiten in brede zin kan subsidie aangevraagd worden bij de gemeente. Hieraan zijn de volgende voorwaarden verbonden:

- De activiteiten zijn gericht op de toeleiding van een doelgroeppauter naar een VVE-peuterspeelzaal of VVE-kinderdagverblijf.
- De activiteiten worden in overleg met het peuterspeelzaalwerk en de JGZ uitgevoerd.
- De opbrengsten van de toeleidingsactiviteiten worden jaarlijks door de aanvrager verantwoord.

8 Aanvraag, verantwoording en voortgang

Voorschoolse voorzieningen en basisscholen vragen subsidie voor VVE-activiteiten aan middels het gemeentelijk subsidieaanvraagformulier subsidies peuterspeelzalen en kinderdagverblijven/subsidies VVE-basisscholen. Jaarlijks verantwoorden de voorschoolse voorzieningen en VVE-basisscholen hoe zij de middelen die zij hebben ontvangen om een VVE-aanbod te realiseren, hebben besteed. Zij maken hiervoor gebruik van het formulier *inhoudelijke verantwoording subsidies peuterspeelzalen en kinderdagverblijven/subsidies basisscholen*. Tevens leveren zij een **financiële verantwoording**. De financiële verantwoording is voorzien van een controleverklaring van de accountant. Daarnaast evalueren voorschoolse voorzieningen op organisatieniveau hun VVE **inhoudelijk jaarplan**. Ook VVE-basisscholen verantwoorden jaarlijks hun inhoudelijk beleid.

Subsidiedoelen met betrekking tot de verantwoording

voorschools

8.1 Aanvraag en hoogte subsidie voorschoolse voorzieningen

- a. Houders kunnen een aanvraag voor subsidie voor VVE activiteiten indienen middels het *Aanvraagformulier Subsidie /Wet OKE/Wko/OAB/Voor- en Vroegschoolse Educatie Peuterspeelzalen en Kinderdagverblijven*. Bij deze aanvraag voegen zij het format inhoudelijk VVE-jaarplan toe. In dit locatiejaarplan wordt beschreven hoe in het subsidie(aanvraag)jaar wordt gewerkt/gewerkt gaat worden aan de subsidiedoelen.
- b. Aanvragen kunnen vanaf 1 december 2018 ingediend worden tot en met uiterlijk 1 oktober 2019.
- c. Bij de aanvraag geeft de houder het verwachte aantal peuters en de verwachte ouderbijdrage aan.
- d. Het college subsidieert de VVE-activiteit tot een maximum van €11,16 per uur voor 10 uur per week, 40 weken per jaar, met aftrek van de geldende ouderbijdrage tot aan het fiscaal maximum.
- e. Het college subsidieert per uur per bezette peuterplek. Daarnaast ontvangt elke voorschoolse locatie een groepsgebonden subsidie van €10.000,-, om enkele vaste VVE-lasten, te dekken.
- f. Het uurtarief en het aantal uren per week genoemd in lid d kan jaarlijks opnieuw worden bijgesteld door het college.

8.2 Verantwoording en voortgang voorschoolse voorzieningen

- a.) Door middel van het *Verantwoordingsformulier subsidie Wet OKE/Wko/OAB/Voor- en Vroegschoolse Educatie Peuterspeelzalen* verantwoorden de voorschoolse voorzieningen jaarlijks hoe de ontvangen gemeentelijke subsidies zijn besteed. De financiële verantwoording is, *mits anders bepaald in de beschikking*, voorzien van een controleverklaring van de accountant. Daarnaast is een evaluatie van het inhoudelijk jaarplan onderdeel van de verantwoording. Hiervoor kan gebruik worden gemaakt van hetzelfde format. Voor reguliere peuterspeelzaalgroepen kan eveneens het *Verantwoordingsformulier subsidie Wet OKE/Wko/OAB/Voor- en Vroegschoolse Educatie Peuterspeelzalen* worden gebruikt.
- b.) *Indien bepaald in de beschikking* leveren de voorschoolse voorzieningen jaarlijks een beknopte tussentijdse verantwoording.
- c.) De voorschoolse voorzieningen leveren jaarlijks de voor de VVE-monitor benodigde gegevens aan.

---

vroegschools

8.3 Aanvraag, voortgang en verantwoording basisscholen

a) Per schoolbestuur kunnen vroegschoolse voorzieningen een aanvraag voor subsidie voor VVE-activiteiten indienen middels het *Aanvraagformulier Subsidie Voor- en Vroegschoolse Educatie Basisonderwijs*.

b) Door middel van het *Haarlemse Verantwoordingsformulier Voor- en Vroegschoolse Educatie* verantwoorden de VVE-basisscholen jaarlijks per schoolbestuur hoe de ontvangen gemeentelijke subsidies zijn besteed. De financiële verantwoording is, *mits anders bepaald in de beschikking*, voorzien van een controleverklaring van de accountant.

c) *Indien bepaald in de beschikking* leveren VVE-basisscholen jaarlijks een beknopte tussentijdse verantwoording.

d) Per schoolbestuur leveren de vroegschoolse voorzieningen jaarlijks de voor de VVE-monitor benodigde gegevens aan.

e) Elke basisschool verantwoordt jaarlijks hoe de extra inzet van de IB-er heeft bijgedragen aan de ontwikkeling op een of meer van de volgende onderwerpen:

- Ouders
- Kwaliteit van de educatie, met uitsplitsing naar het aangeboden programma, pedagogisch klimaat, educatief handelen
- Kwaliteitszorg voor- en vroegschool
- Ontwikkeling, begeleiding en zorg
- Doorgaande lijn

Zij maken daarbij bij voorkeur gebruik van een (bestuursbreed) format.

Bijlage 1:

Factsheet taalniveau 3F pedagogisch medewerkers die (willen) werken in de voorschoolse educatie

versie d.d. 27 juli 2017⁵

Inleiding

Kinderen met een (risico op) taalachterstand kunnen voordat zij naar de basisschool gaan (vanaf 2,5 jaar bekostigd vanuit OCW) voorschoolse educatie (ve) volgen. Het doel van voorschoolse educatie is het voorkomen, vroegtijdig opsporen en aanpakken van taal- en onderwijsachterstanden. Hierdoor kunnen deze kinderen een betere start maken op de basisschool. Wie wil werken in de voorschoolse educatie dient niet alleen te voldoen aan de opleidingseisen die gelden vanuit de Wet Kinderopvang, maar ook aan de aanvullende opleidingseisen die gelden vanuit het Besluit basisvoorwaarden kwaliteit voorschoolse educatie (<http://wetten.overheid.nl/BWBR0027961/>). Dit besluit is onlangs op een aantal punten gewijzigd (<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2017-184.pdf>). In deze factsheet wordt nader ingegaan op de nieuwe taaleis in het Besluit.

Wat

Pedagogisch medewerkers die als beroepskracht voorschoolse educatie willen werken, moeten aantoonbaar het taalniveau 3F voor mondelinge taalvaardigheid en lezen beheersen zoals bedoeld in bijlage 1 bij het Besluit referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen (zie ook: <http://wetten.overheid.nl/BWBR0027879/>).⁶ De eisen hebben géén aparte gevolgen voor het behalen van het mbo-diploma. Voor het behalen van het mbo-diploma geldt de wettelijke slaag-zakregeling.

Waarom

Hierdoor zijn beroepskrachten ve beter in staat om aan kinderen met een (risico op) taalachterstand een rijke taalomgeving te bieden en hen beter te ondersteunen in hun taalontwikkeling. Met deze taaleis wordt uitvoering gegeven aan de motie Beertema die door de Tweede Kamer is aangenomen. (Kamerstukken II, 2011/12, 28 760, nr. 30).

Wanneer

Per 1 augustus 2017 voor beroepskrachten werkzaam in de voorschoolse educatie in de G37 (grote gemeenten) en G86 (middelgrote gemeenten).

Per 1 augustus 2019 voor beroepskrachten werkzaam in voorschoolse educatie in de overige gemeenten.

In het Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid kunt u vinden in welke categorie een gemeente valt (zie ook: <http://wetten.overheid.nl/BWBR0028273/2016-10-29#BijlageA>)

Hoe kan beheersing van taalniveau 3F worden aangetoond?

- Met een hbo-diploma, een wo-diploma of een diploma van een associate degree-opleiding.⁷
- Met een havo- of vwo-diploma mét op de bijbehorende cijferlijst een voldoende resultaat (5,5 of hoger) voor het vak Nederlands. Hierbij maakt het niet uit wanneer het diploma is behaald.
- Voor medewerkers met een diploma op mbo-4 niveau is het generieke examenonderdeel Nederlandse taal op niveau 3F onderdeel van de opleiding en geldt dat beheersing op de onderdelen mondelinge taalvaardigheid en lezen moet worden aangetoond met een voldoende voor hierna genoemde onderdelen;
  - op de resultatenlijst een voldoende (5,5 of hoger) voor het centraal examen Nederlandse taal;

⁵ De meest recente versie van deze factsheet en toelichting hierop zijn te raadplegen op <http://vveschakelklassenzomerscholen.nl>. (Vanaf eind september 2017 is dat www.goab.eu). De factsheet is tevens te raadplegen op www.kinderopvang.nl, www.sociaalwerknederland.nl of www.maatschappelijkkinderopvang.nl

⁶ Mondelinge taalvaardigheid bestaat uit de onderdelen gesprekken, luisteren en spreken. Lezen bestaat uit de onderdelen zakelijke teksten en fictionele, narratieve en literaire teksten (zie ook: Bijlage 1. bij artikel 2 van het Besluit referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen).

⁷ Voor buitenlandse diploma's op hbo-, wo- of ad-niveau wordt niet automatisch van beheersing van taalniveau 3F uitgegaan.

én

- a. een voldoende (5,5 of hoger) voor de afzonderlijke onderdelen spreken en gesprekken voeren op het instellingsexamen Nederlandse taal, *of*
  - b. een voldoende voor een gecombineerd resultaat voor deze twee onderdelen op het instellingsexamen Nederlandse taal, *of*
  - c. een voldoende voor het gehele instellingsexamen Nederlandse taal.
- Voor medewerkers met een diploma op mbo-3 niveau is het generieke examenonderdeel Nederlandse taal op niveau 2F onderdeel van de opleiding. Ook met dit diploma kan beheersing van taalniveau 3F op de onderdelen mondelinge taalvaardigheid en lezen worden aangetoond en wel op de volgende manieren:
1. Een instelling kan toestaan dat een student het examenonderdeel Nederlandse taal op 3F niveau aflegt. In dat geval gelden dezelfde regels als bij een diploma op mbo-4 niveau, te weten:
    - op de resultatenlijst een voldoende (5,5 of hoger) voor het centraal examen Nederlandse taal *op taalniveau 3F*;

én

- a. een voldoende (5,5 of hoger) voor de afzonderlijke onderdelen spreken en gesprekken voeren op het instellingsexamen Nederlandse taal *op taalniveau 3F, of*
  - b. een voldoende voor een gecombineerd resultaat voor deze twee onderdelen op het instellingsexamen Nederlandse taal *op taalniveau 3F, of*
  - c. een voldoende voor het gehele instellingsexamen Nederlandse taal *op taalniveau 3F.*
2. Een tweede manier is door middel van een voldoende resultaat (5,5 of hoger) voor het *keuzedeel 3F Nederlandse taal* op de resultatenlijst behorende bij het diploma mbo 3.
  3. Ten derde door middel van een certificaat /certificaten van een taaltoets/taaltoetsen gericht op beheersing van de mondelinge taalvaardigheid en lezen op 3F niveau .
- Wanneer een persoon werkzaam wil worden als pedagogische medewerker in de voorschoolse educatie en een andere moedertaal dan de Nederlandse heeft, is het Staatsexamen NT2 Programma II een geschikte toets om de taalvaardigheid op 3F niveau aan te tonen. Dit is een examen op taalniveau B2, een niveau dat in grote lijnen overeenkomt met taalniveau 3F. Dit examen is *uitsluitend* bedoeld voor anderstaligen. Meer informatie hierover is te vinden op de website www.vveschakelklassenzomerscholen.nl (Vanaf eind september 2017 is dat www.goab.eu).

Met betrekking tot oude of buitenlandse diploma's

- Als het onduidelijk is of bepaalde oudere diploma's worden gewaardeerd als hbo- of mbo-diploma, wordt verwezen naar de cao's waar de waardering van alle relevante diploma's staan vermeld (zie ook: www.fcb.nl/caos).
- Beheersing van taalniveau 3F op de onderdelen mondelinge taalvaardigheid en lezen moet met een certificaat worden aangetoond voor mbo-diploma's waarbij Nederlandse taal geen generiek examenonderdeel was. Het eerste officiële Centraal Examen Nederlands 3F heeft vanaf studiejaar 2014-2015 plaatsgevonden. Voor mbo-3 studenten geldt dat zij met toestemming van de examencommissie het CE Nederlands 3F kunnen afleggen sinds schooljaar 2015-2016. Zie ook: www.steunpunttaalenrekenenmbo.nl/steunpuntmbo/download/servicedocumenten/2017-03-23-cohortenoverzicht-examinering-generieke-onderdelen-vs-1-7.pdf
- Bij buitenlandse diploma's wordt niet automatisch uitgegaan van beheersing van taalniveau 3F op de onderdelen mondelinge taalvaardigheid en lezen. Ook niet wanneer deze door het IDW zijn erkend op hbo of wo niveau. Beheersing van taalniveau 3F op de onderdelen mondelinge taalvaardigheid en lezen moet apart worden aangetoond.

Met betrekking tot vrijstellingen

- Met een certificaat 3F van een taalaanbieder kan géén vrijstelling voor het examenonderdeel Nederlandse taal in het mbo worden verkregen. Met een certificaat van een taalaanbieder kan wel het 3F taalniveau op de onderdelen mondelinge taalvaardigheid en lezen worden aangetoond dat nodig is om in de voorschoolse educatie als beroepskracht te mogen werken.
- Ook personen met dyslexie moeten voldoen aan de taaleis. Wel kunnen mbo-instellingen en toetsaanbieders aangepaste regels voor personen met dyslexie hanteren.
- De 3F-eis geldt voor alle beroepskrachten voorschoolse educatie. Er geldt dus geen vrijstelling voor een pedagogisch medewerker die: a. is geboren vóór 1 januari 1955; b. op 1 januari 2010 tenminste 15 jaar als beroepskracht als bedoeld in artikel 2.1 van de Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen werkzaam was,

Verder

- De GGD houdt toezicht op het besluit basisvoorwaarden kwaliteit voorschoolse educatie en daarmee ook op de 3F-eis.
- Er zijn geen wettelijke minimumeisen gesteld aan het taalniveau van de schriftelijke vaardigheden.
- Gemeenten kunnen aanvullende subsidievoorwaarden stellen, waaronder een hoger taalniveau.